

מתיקות השבת

י"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פניה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאונע שליט"א
תלמידיו של מו"ר פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות שחרור עבדים

"וידבר ה' אל משה בהר סיני." בפרשת משפטים נאמר על עבד נרצע: **"ועבדו לעלם, וחזו"ל** דורשים שהוא משתחרר ביובל, ובפרשתנו מבאר שיוכל הינו ספירת שבע שמיטות, ואם זו צריה להבין מה ענין שחרור עבדים אצל ספירת שבע שמיטות שהעבד תלוי בה?

מה בין יובל לשמטת עבדים

הנה, לגבי עבד רגיל, התורה אומרת שדינו שעובד שש שנים, ומן הסתם העבד דואג לספר את השנים הללו על מנת לצאת לחרות בשנה השביעית. מה שאין זו מצות הספירה **"וספרת לה"** שצאמרה בשמיטה וביובל, שבשנת היובל העבד הנרצע יוצא לחרות, **"חז"ל** (לקוט שמעוני וקרא רנט) מבארים לנו שבית הדין מצוים על ספירה זו.

ונראה לכאור שהספירה שסופרים את השנים, יש בה תועלת גדולה, ועבד שסופר את שש שנות עבדותו, הוא מתעורר מן השובב על שבחטטאיו קנה לעצמו אדון בשר ודם, ומתחזק על ידי ספירתו להעריף את השנים הרבות שפנה הוא היה בו חוריו ולא היה תחת מרות בשר ודם.

והענינה הוא של העבד, היא דבר שפדרה כלל בא מאליו, שעל ידי הקשי שיש לו בעבדותו הוא מבין מה הפסיד מחמת חטאו, אבל עבד נרצע שמבפשתו להשאר עבד, נפר שאינו מפיר בחטאו, ושאינו מעריף את תייו ואת חרותו, אינו יודע לספר בעצמו את השנים מתי יצא לחרות, ורק בית הדין סופרים עבורו.

מי יודע לספר?

והספירה היא הערכה, שאדם שמעריף את

הטוב שיש לו, הוא סופר אותו, וכשאדם מעריף את הטוב שיש לו, אינו בא לכלל קנאה, ועל כן נצטיינו בפרשת אמור שצאמרה בין פרשת משפטים לפרשתנו בהר, לספר את העמור, שענינה לספר ולהעריף את חסדי ה' הפולילים בעמור, שהם המאכלים והמפיקים שעל ידם אנו קנמים בעולם ועל ידם אברינו בריאים, ונמצא שכל הטוב שיש לנו ברוחני ובגשמי, הכל כולו בחסד העמור שאנו מקבלים מה', שהרי בלעדי האכל לא היינו קנמים בעולם ולא היינו יכולים לקבל שום טובה.

ואת ספירת שנות היובל סופרים דוקא בית דין ולא כל אדם, כדי ללמדנו שלא כל אדם יודע להעריף את הטוב שלו ולא לקנאות, ואף כשצדקה לו שאינו קנאה, יתכן שהוא מטעה את עצמו ובאמת צפונה בלבו קנאה נוראה, ועליו לבוא אל הבית דין שהם התלמידים הקמים הצדיקים שהם נקיים ממדת הקנאה והם ילמדו אותו לספר ולהעריף את חסדי ה' שעליו ועל ידי כך להנצל ממדת הקנאה.

בל נהיה עבדים!

ונראה לומר שעבד הינו לאו דוקא עבד ממש, אלא גם כל דבר שאדם מכניס את עצמו תחת חברו הוא דגמת עבדות, כמו שצאמר על הלווה מחברו (מש"כ, כב. ז): **"עשיר ברשים ימשול ועבד לזה לאיש מלווה"**, וכמו כן, אדם שפועל או שמוקנא בחברו, הוא נעשה כמו עבד לאותו חבר, כי הוא מקטין בזה את עצמו תחת חברו, וכל תורה של קנאה וקמדה שיש לאדם כלפי חברו, הוא נכנס בזה לגדר עבדות לאותו אדם שמוקנא בו.

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

יוסף ה' עליכם... אלה פעמים

אל מערכת 'מתיקות', אני מצרף בזאת ספור אישי שיש בו לקח רב. אשמח אם תכניסו אותו בגליון הנפלא שלכם.

מאז חתנתי לפני כעשרים שנה אני לומד בכלל, המשפחת שלי דלה מאד. אני חי אך שאומרים 'מהיד לפה'. לפני כשבועיים ערכתי קניה בחנות בבני ברק ובקפה היה יהודי מבגר שערך קניה ולא היה לו מספיק כסף לשלם, היה חסר לו שמונים ושנים שקלים, התלבטתי האם אעשה אתו חסד ואמן לו את הסכום הזה, כי מצד שני הייתי צריך את הכסף בשביל קניות נוספות, אך התגברתי והתחזקתי בכסחון בה'. הוצאתי מכיסי את הסכום ונתתי למוכר היהודי העריף מאד את החסד הזה והודה לי מקרב לב ואני המשכתי לדרכי.

כעת, בני ביתי צפו ממני שאקנה דברים נוספים ולא נשאר לי כסף בכיס כדי לקנות, ומכיון שלא רציתי לספר שנתתי את הכסף לצדקה, לכן פניתי לבית הקנסות הסמוך לחנות לתפלת מנחה מקדמת.

בתפלתי הודיתי לה' שזכה אותי לגמל חסד וצדקה עם אותו יהודי ובקשתי ממנו יתברך שיתן לי ישע גדול ובל רחב לגמל תמיד הרבה צדקות וחסדים. כשיצאתי מבית הקנסות כסיום התפלה, נגש אלי אבךר ושוא פנים וברכני בשלום בלחיצת יד וקרא לדבר אתי בצד.

וכך הוא אמר: קוראים לי אפרים, עליתי מחוץ לארץ לרגל הלולת הרשב"י. כעת אני מסתובב בבני ברק כדי לסדר כמה ענינים. לפני כן המשיך ר' אפרים ואמר: ערכתי קניה באותה חנות שפנארה אתה היית בה לפני, וכשסימתי את הקניה, המוכר שח לי לפי תמו ואמר: 'לא לחנם רבי עקיבא אמר 'אשריכם ישראל', תראה מה זה יהודי, לפניך עמד כאן יהודי שפנארה שהפנארה שלו לא בכי טוב והפריש מיסו שמונים ושנים שקלים לטובת יהודי אחר שקהה חסר לו הסכום הזה לקניה שלו'.

דברי המוכר רגשו אותי מאד ובקשתי

« המשך המעשה בעמוד ד'

הרה"ג ר' אליהו קאהן שליט"א

משגיח דישיבתנו

שנינו באבות (ב ד): 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו'. לכאורה קשה, מה בא התנא לתלמידו בזה, מאחר וכבר שנינו בפרק הקודם (שם א ט): 'הוי דן את כל האדם לכף זכות?'

ונראה לומר, שבמשנה של 'הוי דן' התנא הרי דבר על כל אדם, כלשונו 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', ונזהר התנא דבר על נשיון שיש לאדם כלפי בני אדם הרחוקים ממנו, שאינם חבריו הקרובים אליו, ומפניו שאצל בני אדם כאלו הנשיון של האדם הוא שקול האם לדונם לכף זכות או לכף חובה, לבן מלמדנו התנא לדון אותם לכף זכות.

אבל במשנה של 'אל תדון' וכו', מדבר התנא על החברים הקרובים לאדם, כלשונו 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו', ונזהר התנא דבר על נשיון שיש לאדם כלפי חבריו הקרובים אליו, שמפניו שאצל חבריו הנשיון של האדם הוא קשה יותר מאשר אצל שאר בני אדם, שאדם נוטה יותר לדון את חבריו לכף חובה על מעשה רע שעשו, מפני שהוא מפיר כבוד את מדותיהם ותכונותיהם, לכן בזה מזוהר התנא 'אל תדון את חברך', כלומר, שיש להזהר על כל פנים שלא לדונם לכף חובה ויע"ש. בפרוש הרמב"ם (הרע"ב).

שלאחר כמה חדשים, בשעת ערב אחת, בני ביתו הספיקו לכוף.

בבקר תכנן המגיד שיעור לקדם את השדוף, אלא שלפתע, באותו בוקר נכנס אליו בנו הנשוי ואמר לו: אתמול בערב הבחור הזה התאבד!!! הדבר היה למגיד שיעור פרעם ביום בהיר, ולא נותר לו אלא להתחזק ולהאמין שישם שהאכזבה שהייתה לו בעצמו בדומה לכהן בבחרותו היתה לטובתו, כך גם כאן ה' עושה זאת לטובתו ולטובת בתו.

מעשה אבות סימן לבנים

לימים, אותו מגיד שיעור רצה בחור מוסים לשדוף עבור בתו, ואשתו ברהר ושמעה על אותה המושפחה שיש בהם ילדים שאינם בקו הבריאות ולכן מנעה ממנו מלקדם את השדוף הזה, אבל המגיד שיעור שהפיר את הבחור המדבר ונדע שהוא עצמו בחור איכותי מאד ברוחני ובגשמי, רצה מאד לקדם את השדוף הזה וכמה פעמים דבר על כך עם בני ביתו, עד

המורה ממעשה זה, שכל צער שנעשה לאדם, עליו לעמוד איתו ולא לבא לכלל קנאה וכעס על מי שלכאורה לקח לו את ההצלחה שלו, פי הפל מקונו משמים והפל לטובתנו לעולם הזה ולעולם הבא, ומי שחי חיי אמונה כאלו ומעריך את הטוב שיש לו, הרי שתיו מאירים והוא מלא שמחה ואשר, ואשריו בעולם הזה טוב לו בעולם הבא.

לצאת לחרות מהחשכות

המקדש את קרבנות המנחה הקרבות עם סלת בלולה בשמן, והשליח צבור מסביר לנאספים שעל ידי העמר יש לנו את כל הסובלות והמפצלות שבגדינו, וכל אחד מהם מראה נאצבעו חסד ה' שהוא נזכר בו בעת ספירת העמר (ע במאמר הראשון).

- מהי התכלית שלשמה הקב"ה ברא את העולם הנפלא עם מלא חסדי ה' לאין ספר?
- כיצד אדם יוכל להודות על חסדי ה' גם בזמנים שבלבו שורה חשכות ואפלה?

על כך במאמר 'מתיקות ההודאה בזמני חשכה' ובמאמר 'מתיקות השירה בשני עולמות'.

בציור שבכותרת הגליון: רואים במרכזו יהודי שמפיקר את הפרות שבפרדס שלו ומכבד את העובדים ושבים במאור פנים להכנס ולהנות מהפרות. בצד של התמנה רואים יהודי שמוציא את עבדו לחרות ומעניק לו מתנות רבות תוך כדי שהוא אומר לו מילות שבח והערכה על כל מה שסיע לו.

מהו הקשר בין שחרור העבד לשנת השמיטה?

על כך במאמר 'מתיקות שחרור עבדים'.

בציור שלפנינו: בבית המדרש עומד הפהן שהוא השליח צבור ומסביר לתלמידי החכמים שספירת העמר היא ספירת חסדי ה' שנותן לנו עמו, שנגנז חסד זה הכהנים מקריבים בכל יום בבית

הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א

♦ ר"מ בישיבתנו ♦

לפי הפוסקים הסוברים שספירת העמר בזמן הזה היא מדרבנן, לכן בדיעבד אם אדם ספר גביו השמשות [שהוא ספק יום ספק לילה], יצא ידי חובת הספירה (מ"ב תפט ס"ק טו), מטעם שספק דרבנן להקל, ויש מהמירדים לכתחלה לספור שוב לאחר צאת הכוכבים בלא ברכה (אלוהי ברה). וכן מי שלא ספר לילה ויום והגיע ביו השמשות של היום הבא, כל עוד שלא עבר זמן בין השמשות, יוכל לספור את היום הקודם, ועל־תה לו הספירה של יום האתמול מדין ספק דרבנן להקל, ומכאן ואילך יוכל להמשיך לספור בברכה (אחרונים).

מכאן נבוא לדון במי שהתפלל בערב שבת בזמן פלג המנחה, ולאחר קבלת שבת נזכר שלא ספר את היום הקודם, מצד אחד הרי עדין לא הגיע זמן השקיעה, מאידך, אולי נאמר שציון שקבל שבת ואסור במלאכה, אם כן בשבילו כבר הגיע יום השבת והיא יום יספור ביום זה את הספירה של יום ששי שהוא חול.

ואפשר לחלק ולומר, שמה שאדם קבל עליו קבלת שבת מזמן פלג המנחה, אותו זמן נחשב בשבילו כיום שבת רק לגבי דברים של חלין שהוא אסור בהם, אבל לגבי מצוות התלויות בזמן, עדין נחשב זמן פלג המנחה ליום ששי, ולכן לגבי ספירת העמר שהיא מצוה התלויה בזמן, יוכל לספור את היום הקודם לפני השקיעה או אפילו בבין השמשות, ולהמשיך לספור בברכה, ונדון קריאת שמע שהיא תלויה בזמן, שקריאתה בתפלת פלג לא נחשבת לו אלא רק פקוזה בתורה, וחיוב לחזור ולקרותה בזמנה בליל שבת (וע"ע באור הלכה תפט ג).

ההלכות במדור זה הן לשם עיון בלבד ולא הלכה למעשה

הגשמיית שלנו, כמו שכתוב: "ואכלת ושבעת וברכת את ה'", וכשהמלאכים רואים אותנו מהללים את ה' על האכילה, הם מתביישים מאתנו, שכן הקב"ה מחדש עבודתו בכל יום את כל הבריאה בשביל שנהלל אותו, והוא יתברך מנעד לנו על כף עולם הבא, ואלו למלאכים ה' לא מחדש את הבריאה ולא מכין להם שכר לעולם הבא, ועל כן הם משבחים את ה' רק בשבח 'קדוש קדוש קדוש', ונתת קדוש יש בה גם לשון קדוה, היינו שמה נופלים בקידוה לפני ה' ומקבלים בהנצחה את הנהגת ה' אתם בקדוה לא זכו להיות כבני האדם שהם מבחר הברואים ותכלית הבריאה.

ולעמת המלאכים, יש לנו את הכהן גדול ביום הכפורים שאומר לפני ה' "כפר לעמך", ובמילת פפר יש בה לשון פה, מלשון נתינת פה אל פה ברעות ואהבה, שאנו שמחים בה' וכביכול תוקעים לו כף אל פה באהבה ובהודאה לשמו הגדול על כל הטוב שנתן לנו, שכן הכהן מודה ומלמד את העם להודות על האשפת חיל ועל הילדים ועל כל הטוב שה' נתן לכל אחד ואחד, ועל ידי שאדם שמח בה' ומכיר לו טובה, הוא זוכה לכפרת עוונות.

הודאה וכפרה

'וכר' זה גם נשיאת פה והינו שהכנה נושא את פפיו בתפלה לה' על עם ישראל ומבקש מה' ש'מלא אסמינו שבע, בכדי שנוכל לשאת את פפינו ברנה ובהודאה לה', ומאידך ה'פ' היא מלשון אל פה, שהכנה מחבר את פפיו לקבל את השפע מאת ה' כשקבל את תפלתו, והכנה והעם מוחאים פה בשירה ומקלאים את פיהם ברנה ומודים לפני ה' על הטוב שמשפיע עלינו.

ואמנם, אנו מודים לה' על דברים גשמיים, אבל ה' מתפאר בזה ביהוה, כמו שאבא מבין שאינו יכול לדרש מבנו לשמח אלא על מאכלים ערבים שהביא לו, וההודאה הזאת חשיבה כל כף לפני ה', עד שהמלאכים מקנאים בזה שהם לא זוכים לשבח כף את ה' ולגרום כף נחת רוח גדולה קו' לה'.

בהנחת התפילין של ראש יש לבנו להודות לה' על אברי הראש וראוי לכלל הודאה לה' על שנתן לנו שכל להקיל במחננו דעות של אנשים שונים ורבים ולא להבין רק דעת של אנשים מסוימים בלבד בלי להבין אחרים.

כמו כן יש להודות לה' על העינים שהיא יתברך נתן לנו בגשמי, וגם ברוחני - להודות על העין טובה שיש לנו, והגם שנתנה לאדם שאינו בעל עין טובה, בכל זאת יודה לה' על העין טובה שעל כל פנים יש לו ועל המדות הטובות שזכה להן, כי לא נכון לאדם רק להתלונן על מה שעדין לא זכה למדות הטובות בשלמות, אלא יש לעסוק גם בהרבה הודאה על המדות הטובות שזכה להן, וצפילו אם זה למחצה, לשליש ולרביעי, שזכה למעט מעלות במדות הטובות, בכל זאת יודה על כף, ובזכות זה ה' ימלא את מחסורו ויזכה אותו במדות הטובות בשלמות הרצויה.

הנחת של ה'

כי אדם צריך לגלות ולומר בפיו מילות אהבה לה', אף על פי שיש לו טעויות רבות, מדות רעות ושאר חסרונות ברוחני ובגשמי, בכל זאת יאמר לה': 'אני מעריך אותך בתוך החשף שאני נמצא בו, וכמו שאני חי על ידי הרוח שבתוכי בלי שאני רואה אותה, כף אני מאמין שאתה ה' מיטיב לי בכל רגע ורגע, אלא שאני לא מבחין בזה ונראה לי שיש לי חלילה רק חסרונות.'

ועל כף דוד מלכנו אומר: 'אמרתי לה' אלי אנה', ובכף דוד מלמדנו שיש לומר לה' 'אתה אלי' שעוזר לי, ונאף באשר זוהי אמירה בלבד, בלי הרגשה אמיתית קזאת בלב, כי זו הנחת רוח לפני ה' שאנו מהללים אותו, וכמו שצאמר: "אתה קדוש יושב תהלות ישראל", הינו שהצפיה של ה' יתברך מאתנו היא שנאמר לפניו שירות ותהלות וזו תכלית בריאתנו, כמו שכתוב (שעה מג כא): 'עם זו יצרת לי תהלתי יספורי'.

מעלתנו לעמת המלאכים

וה' צנה לברך אותו יתברך על האכילה

ה'וד מלכנו קרא לעיר שלו שבירושלים 'עיר דוד', ולכאורה מדוע קרא לה כך. הרי ירושלים נקראת 'עיר האלקים' ומדוע ישנה את שמה לעיר דוד? אלא שהסבה לכך שירושלים נקראת 'עיר האלקים' היא מפני שבה לימים איד לזכות ל'מרת אלקים', ואי אפשר לזכות למרת אלקים אלא על ידי שדכמים במדות הטובות שה' חפץ בהן.

רְבֹנוּ דוד שנה את שם עירו מ'ירושלים' עיר האלקים ל'עיר דוד'. כי כשלו מרים מדוד מלכנו את מדותיו הטובות, וזכים לקרבת אלקים, ובלעדי מדותיו של דוד, יכול להאמר על ירושלים 'עיר האלקים' משפלת עד שאול תחתיה, אם האנשים הנרים בה מתנהגים במדות רעות ומשפילים את כבוד עיר האלקים.

מתיקות שירה

רְבֹנוּ של עולם, רחם עלינו וזכנו למדות טובות, שעל ידו נעשה נחת רוח אמיתית לפניך, ואתה בטובך הגדול התנהג עמנו כמדומך הטובות ולפנים משורת הדין, ותאר את אורף על ירושלים עיר קרש ותכנה בה את בית מקדשך, שבו ילמדו ואתנה הכהנים להכיר אותך ותברך דרך הכרה בחסדים שאתה עושה עמנו כבריאות אברי נפשו. נמנה כבארי הקרנות הקרבים בבית מקדשך, וילמדו אותנו לדבק במדותיך הטובות וכבשיו דוד עבדך יחללך ה' אלמיו לעולם ועד אמו.

המתיקות כשיוצא המיץ!

מצינו בהלכה (ש"ע רב א), שכל דבר הגדל עם הפרי והוא טפל לפרי, מוכרים עליו בורא פרי האדמה, ויש לך לך למדנו שפאשר נראה לאדם שפאשר טפל ולא מוצלח פפי שרצה, עליו לשלוח פאותו וזמן הפסד ה' התמידו שעליו להודות על 'האדמה', הנו על עצם בריאת גופו ונפשו מן האדמה.

ועל תבשש ותמיון שיוצאים מהפרי וכן על פרי מן הקטן (ועתה מרמז) מן הקרבים שהכל (ש"ע רב א), מוכן שפאשר מוכנו שם הפרי ואף אינו בגדר מן הקטן, אלא הוא קוצה בעלמא (כפי חובת שום), וברבת שהכל היא בקרה הכוללת את כל הטוב שה' עושה עמנו, ועל פון מן הקרבים שהכל על פרי סחוט ומקדש, מושם פון שחיתות הפרי ורסוקו היא מעלה, שהרי אם הפרי ישאר תמיד בשלמותו, אין בקה תועלת אלא נזק, שפון פאשר האדם אוכל את הפרי, הטוב והמקרה הוא שהפרי והתקטן וחסט בפיו כדי שיתעכל במעינו.

יש לך לך למדנו, שפאשר נראה לאדם שפאשר לא בכי טוב כלל ואינו רוצה פלל את טוב ה' שעליו (קמנו שפאשר סחוט ומקדש לא רואים פלל את הפרי), אז דוקא הוא הונו הטוב ביותר עבורו, פי פשנראה לאדם שרע לו, ודוקא אז ה' ונתן לו הרבה טוב, אלא שזה נסתר מעיניו, ואז עליו לצעק לה' באומה ויהודא עצימה לה' על כל הטוב שה' עושה אתו, שהרי 'הכל' - כל הטוב שיש לו ונסתר קעת מעיניו - נתינה רב בדברו ותברך, ונאמין שה' מולך ומנהיג אותנו לטובה גם בעת הזאת שאינו רוצה פלל את הטוב שה' עושה אתו.

"ופירו מתוך לחבי"

איך כל אחד מאתנו עלול להפשל ולהפסד בקל עת תחת הגדר של עבד?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה כתובת האי-מייל: 8785595@gmail.com או בהודעה קולית בקו קול מתיקות: 073-313-4395. בצירוף שם, תחנות וטלפון | הוזכרה מפרשת תז"מ: שמואל דרבקין, מודיעין עלית.

מה אתה צועק?...

יכמו שבמתקני משחק, שומעים את הילדים שהם צועקים, ואחד צועק מתוך שמחה של הנאה וחברו צועק מרב פחד שפבלו מהסבובים המסכנים של המתקן, כך בצאת הנשמה מן הגוף, קול צעקתה הגדולה הולך מסוף העולם ועד סופו (ויקרא כ:), ויש לפרש שהצעקה מתחלקת לשני פנים, האחד צועק מרב שמחה על שזכה להלל את ה' בעולם הזה, וחברו צועק מרב צער ופחד על כך שלא עבד את ה' בימי חייו.

לכן עלינו להתחזק מאד לעבד את ה' כל ימי חיינו, וכאשר אנו עוסקים בתורה, נבין שהפסדה בלמוד היא להפיר את ה' ותברך דרך הנכונות שאנו לומדים עליהן ודרך השבת שעליה אנו לומדים, וכן פשולומדים על ערובי חצרות, נתבונן שהקב"ה דורש מאתנו שלא לצאת מחוץ לתחום הקדושה ושלא נצא מגדר ראי ה', לא פמעשינו ואף לא בלבושנו, כי הלבוש של ראי ה' הוא התחום של ראי ה' ואסור לצאת מחוץ לתחום.

וראי ה' נקראים תרדים ואהובים, תרדים זהו כלפי מה שאנו מקנאים את המצוות שאנו מקנאים בהן מיראת שמים, מפחד ה' ואימת הדין, והמסופים לעשות נחת רוח לה' גם בדרים שאינם מחייבים, וזאת מאהבתם לה', הם נקראים גם אהובים, ומי שהוא בדרת אהוב, הוא אהב את ה' גם פאשר הוא שרוי בהשכה ואפלה גדולה.

אדם שמהלל ומשבח את ה' בעולם הזה, יזכה להלל את ה' גם בעולם הבא, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין) כל האומר שירה בעולם הזה, זוכה ואומרה לעולם הבא. ובכדי לזכות להלל את ה' בעולם הזה, צריך לדעת מראש שפאן גזה העולם צריך רק לשבח את ה', גם אם חשוך לאדם ואינו מיבין את הנהגת ה' עמו, פי העולם הזה הוא עולם חשוך והכל חשוך בעיני האדם, ועליו לצעק לה' 'אלי אתה', 'אני מודה לך ה'! גם פאשר לבו פל עמו ואינו מרגיש את חסד ה', ואדם שעושה כך, זוכה לאור גדול, וכשאדם מן העולם, יגלה את טוב ה' ויעק לה' בהודאה עצומה, שירה גדולה ואדירה.

ואל לנו לחשב שרק אנו מרגישים כך, אלא גם אברהם אבינו עבד את ה' מתוך חשכות גדולה שהייתה לו, כמו שאמרו במדרש (בר"ר א): 'כן ארבעים ושמנה שנה הפיר אברהם את בוראו' [וגרסת הרמב"ם (הל' עכו"ם א) 'כן ארבעים שנה'] ויש אומרים (בפדרש שם וכן בגרסא א): 'כן שלש שנים הפיר אברהם את בוראו', ויש לפרש ששני השיטות אמת ואלו ואלו דברי אלקים חיים, ובגיל שלש הוא הפיר שדרך ה' היא האמת, אבל עד גיל ארבעים עדיו הוא לא מרגיש את טוב ה' ובכל זאת הוא עבד את ה' בהודאה ובהקרת הטוב מתוך חשכות גדולה, וכן שעושה פון, הציון עליו בעל הבירה וגלה לו את טובו, ואז עבד את הקב"ה באהבה גדולה.

המשך מתיקות הניסים

ממני שיראה לי את בעל החסד הזה. המוכר אמר לי שאינו יכול לצאת מהחנות כי הוא באמצע משמרת עבודה, אבל הוא נתן לי סימן מבהק מי אתה לפי הקרע שיש לך בחלפסה... בקשתמי מה' שיעזר לי למצא אותך ובסעמא דשמאי עלה בדתתי לחפש אותך בבית הכנסת הסמוכה, וכן שמצאתי אותך, אכן אני צודק? ענית לי בחיוב.

ר' אפרים הוציא מכיסו פנקס צ'קים ואמר: אני רוצה להיות שתף אתך במעשה החסד שעשית, שאצלך הוא בגדר מסירות מיוחדת. הוא קתב לי צ'ק על סך שמונים ושנים אלק ששקלים!!! לא האמתי למראה עיני, אבל הוא אמר: נתת שמונים ושנים שקלים, אני רוצה לתת לך את הסכום

הזה כפול אלק פעמים...

הודיתי לו מאד, לא לפני שהתנית אתו שאין זה שרך על המצוה אלא כמתנה מהצד, ושהשתנות שלו אתי במעשה החסד היא בבחינת 'נר לאחד נר למאה' ובלי להפסיד משכרי לעולם הבא, כשר אפרים שמע זאת, הוא התפעל ותר ואמר אני מאד מעריך את היראת שמים שלך ואני רוצה לעזר לך עוד, הוא נכנס אתי לחנות בגדים סמוכה ואמר לבעל החנות: 'תסדר לי בגדים איכותיים כפאה לכן תורה' והכל על חשבון.

חזרתי לביתי שמח ומלא בהכרה ש'לא יקלמו לצנח כל החוסים כך', שהעושה צדקה אפילו ששקשה לו ובוסח בה', הוא לא יפסיד מקף כלל ולהפך הוא ירויח בכפל כפלים.

ר' אהרן רוזנצווייג הי"ו